

Prima instanță: Judecătoria Bălți (sediul central) (jud. V. Pădurari)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Garbuz, A. Ciobanu, Iu. Grosu)

DECIZIE

20 noiembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios
administrativ al Curții Supreme de Justiție

În componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Svetlana Filincova

examinând recursul declarat de către Panciuc Alexandru reprezentat de avocatul Morozov Sergiu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de SRL "Pandalex", în procedura de faliment simplificat împotriva lui Panciuc Alexandru privind încasarea prejudiciului material,

împotriva încheierii din 29 septembrie 2018 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost restituit apelul declarat de către Panciuc Alexandru împotriva hotărârii din 17 iunie 2019 a Judecătoriei Bălți (sediul central), în legătură că apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1) al Codului de procedură civilă,

c o n s t a t ă :

La 30 noiembrie 2015, lichidatorul SRL „Beșleaga Lux”, Ciobanu Dorin, a înaintat cerere introductivă prin care a solicitat intentarea procesului de insolvabilitate în privința SC „Pandalex” SRL.

Prin încheierea 02 decembrie 2015 a Curții de Apel Bălți din, cererea introductivă a fost admisă spre examinare.

Prin hotărârea 01 februarie 2016 a Curții de Apel Bălți din a fost constatată insolvabilitatea SC „Pandalex” SRL și intentată procedura simplificată a falimentului și dizolvarea debitorului.

Reclamantul SRL „Pandalex” în proces de insolvabilitate, la 11 ianuarie 2017, a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Panciuc Alexandru privind încasarea prejudiciului material.

Prin hotărârea din 17 iunie 2019 Judecătoriei Bălți (sediul central) acțiunea a

fost admisă. A fost încasat de la Panciuc Alexandru în folosul SRL „Pandalex” prejudiciul material în sumă de 2965583 lei și taxa de stat în folosul statului.

La 24 iunie 2019, Panciuc Alexandru a contestat hotărârea primei instanțe, solicitând casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă.

Panciuc Alexandru a mai solicitat și scutirea de la plata taxei de stat. În motivarea cererii privind scutirea de la plata taxei de stat a menționat că nu este angajat în câmpul muncii, are la întreținere 2 copii minori cu vârsta de 15 ani și 12 ani, fapt care face imposibilă achitarea sumei taxei de stat.

Prin încheierea din 19 august 2019 a Curții de Apel Bălți a fost admisă parțial cererea privind scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel înaintată de către Panciuc Alexandru prin intermediul avocatului Morozov Sergiu și s-a scutit parțial apelantul de plata taxei de stat în sumă de 9375 lei.

Nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Panciuc Alexandru și s-a acordat termen apelantului pentru prezentarea bonului de plată a taxei de stat în mărime de 9375 lei, la Direcția Evidență și Documentare Procesuală (cancelarie) a Curții de Apel Bălți până la 18 septembrie 2019, ora 16:00.

Prin încheierea din 29 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost restituit apelul declarat de către Panciuc Alexandru împotriva hotărârii din 17 iunie 2019 a Judecătorei Bălți (sediul central), în legătură că apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1) al Codului de procedură civilă.

La 08 și 11 octombrie 2019 (prin oficiul poștal), Panciuc Alexandru reprezentat de avocatul Morozov Sergiu a declarat recurs împotriva încheierii 29 septembrie 2019 și încheierii din 19 august 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acestuia, casarea încheierilor și pronunțarea unei decizii prin care apelantul să fie scutit integral de la achitarea taxei de stat.

În motivarea recursului, a indicat că soluția instanței de apel este una neîntemeiată, deoarece nu este angajat în câmpul muncii și are la întreținere 2 copii minori, iar probe ce atestă faptele menționate au fost prezentate la materialele cauzei.

În conformitate cu art. 425 al Codului de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Având în vedere că încheierea Curții de Apel Bălți a fost pronunțată la 29 septembrie 2019, expediată părților la 01 octombrie 2019, iar recursul a fost declarat la 08 și 11 octombrie 2019, instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul în termen.

Conform art. 426 alin. (3) al Codului de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței

la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Astfel, recursul s-a examinat fără înștiințarea participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Colegiul judiciar a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței controlul actelor judecătorești contestate. Mai mult, nici un participant nu a solicitat audierea publică a cauzei sale (a se vedea, mutatis mutandis, cauza Auza Vilho Eskelinen și alții vs Finlanda, hotărârea din 19 aprilie 2007, § 72 – 75, cauza Eriksson vs Suedia, hotărârea din 12 aprilie 2012, § 66, 72, cauza Pönkä vs Estonia, hotărârea din 08 noiembrie 2016, § 33 – 34).

În conformitate cu art. 427 lit. a) al Codului de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Studiind materialele dosarului în raport cu cele invocate în recurs și prevederile legale, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Panciuc Alexandru reprezentat de avocatul Morozov Sergiu urmează a fi respins din următoarele motive.

Conform art. 83 alin. (1), (2) al Codului de procedură civilă taxa de stat reprezintă o sumă care se percepe, în temeiul legii, de către instanța judecătorească în beneficiul statului de la persoanele în ale căror interese se exercită actele procedurale de judecare a pricinii civile sau cărora li se eliberează copii de pe documente din dosar. În acțiunile patrimoniale, taxa de stat se determină în funcție de caracterul și valoarea acțiunii, iar în acțiunile nepatrimoniale și în alte cazuri prevăzute de lege, în proporții fixe, conform Legii taxei de stat, iar potrivit art. 87 alin.(1) lit. k) al Codului de procedură civilă valoarea acțiunii se determină din valoarea fiecărei pretenții aparte.

Potrivit dispozițiilor art. 84 al Codului de procedură civilă, se impune cu taxă de stat fiecare cerere de apel.

În conformitate cu art. 85 alin. (4) al Codului de procedură civilă, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică poate fi scutită de judecător (de instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei. Din conținutul acestei norme reiese că partea care solicită scutirea de la plata taxei de stat urmează să demonstreze starea financiară generală a acesteia prin prezentarea probelor pertinente și admisibile în acest sens.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că în cadrul aprecierii situației materiale se ia în considerare: valoarea patrimoniului disponibil al persoanei, valoarea acțiunii, obligațiile care ar rezulta din anumite acte, făcându-se o concluzie din ansamblul probelor prezentate. Persoana juridică, solicitând scutirea de plata taxei de stat, urmează să probeze lipsa mijloacelor financiare, prezentând probe pertinente în acest sens. În calitate

de probă pot servi: informația de la Inspectoratul fiscal privind existența și situația conturilor bancare, informația de la organul abilitat cu privire la veniturile persoanei (inclusiv salariul, pensia, indemnizațiile etc.), informația de la oficiul Cadastral privind imobilele deținute, informația de la SA “Registru” privind mijloacele de transport, pe care le are în proprietate etc.

Mai mult, potrivit practicii CtEDO (cauza Malahov vs Moldova, hotărârea din 07 iunie 2007), restricția impusă accesului la o instanță judecătorească nu va fi compatibilă cu art. 6 din Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, decât dacă aceasta nu urmărește un scop legitim și nu există o legătură proporțională dintre mijloacele utilizate și scopul legitim urmărit.

Art. 6 par. (1) din Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale prevede că, orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege. Cu toate acestea, „dreptul la un tribunal” nu este absolut și poate fi limitat, în timp ce, prin însăși natura sa reclamă reglementare din partea statului, care urmează a alege mijloacele pe care le va folosi în acest scop. Și, întru cât, scopul stabilirii a unei taxe pecuniare pentru adresarea în instanțele judecătorești sunt îndreptate în interesul bunei administrări a justiției, acesta poate justifica impunerea unei restricții financiare a accesului persoanei la un „tribunal” (cauza Tolstoy – Miloslavsky vs Regatul Unit, hotărârea din 13 iulie 1995).

Totodată, dreptul de acces la un tribunal urmează a fi înțeles ca un drept de acces concret și efectiv, ceea ce determină din partea instanței de judecată de a supune adresarea oricărei persoane în justiție cu o restricție pecuniară clară și concretă, evidențiind-o în conținutul încheierii de constatare a neajunsurilor la adresarea cu un instrument de atac, urmărind scopul de respectare a echilibrului între necesitatea asigurării bunei administrări a justiției și proporționalitatea unei astfel de restricții.

În același context, Colegiul relevă că art. 6 par. (1) al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, garantează fiecăruia dreptul de a se adresa unui tribunal pentru ca ultimul să se pronunțe asupra drepturilor și obligațiilor sale civile. Astfel acest articol consacră dreptul la un tribunal, iar dreptul de acces sau dreptul de a sesiza este doar un aspect al acestuia (cauza Kreuz vs Polonia, hotărârea din 19 iunie 2001).

În aceeași speță Curtea a indicat (par. 53-54) că dreptul la un tribunal nu este absolut ori acesta poate fi supus unor diverse limitări de ordin pecuniar (plata taxei de stat) sau procedural (autorizație prealabilă). Totuși, Curtea indică asupra faptului că limitările aplicate nu trebuie să ducă la negarea substanței dreptului de acces în sine. În acest sens s-a menționat că limitarea accesului la o curte sau la un tribunal nu se conciliază cu art. 6 par.(1) al Convenției decât în cazul în care acestea urmăresc un scop legitim și există un raport de proporționalitate între

mijloacele utilizate și scopul vizat.

În jurisprudența sa, Curtea a mai indicat că, statele urmează să respecte un just echilibru între interesul de a promova o bună administrare a justiției și pe de altă parte interesul reclamanților de a prezenta argumentele lor în fața tribunalelor naționale (cauza Weissman și alții vs România, hotărârea din 24 mai 2006)

Raportând cele expuse la speța dedusă justiției, Colegiul reține că cererea de scutire de plata taxei de stat a fost însoțită de certificatele de naștere a copiilor minori, care după cum a invocat recurentul, se află la întreținerea ultimului, respectiv cererea de scutire de la plata taxei de stat a fost considerată de instanța de apel, întemeiată parțial.

Mai mult instanța de apel a menționat că deși la întreținerea apelantului se află 2 copii minori, acest fapt nu denotă starea materială grea, or alte probe în susținerea cererii de scutire nu au fost prezentate.

Instanța de recurs reține ca juste concluziile instanței de apel și atestă că cerința de scutire integrală de la plata taxei de stat este neîntemeiată atât juridic cât și faptic, iar încheierile din 19 august 2019 și din 29 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți sunt legale, deoarece de Panciuc Alexandru nu au fost prezentate nici un fel de probe ce ar confirma circumstanțele invocate cu privire la situația financiară dificilă, probe cu privire la existența sau inexistența conturilor bancare ale ultimului, informații cu privire la venituri, informații despre patrimoniul lui etc.

Astfel, o concluzie obiectivă a situației materiale precare, nu poate fi luată în lipsa informației de la Inspectoratul Fiscal de Stat ce demonstrează existența conturilor bancare la instituțiile financiare, informații de la organele abilitate cu privire la venituri (inclusiv salariul, pensia, indemnizațiile etc.), informația de la oficiul Cadastral privind imobilele deținute, informația privind mijloacele de transport, pe care le are în proprietate, și alte probe ce demonstrează valoarea patrimoniului disponibil, în cazul în care doar copia certificatelor de naștere a copiilor, nu poate fi calificat ca probă pertinentă.

Urmare a celor relatate, instanța de recurs constată că, recurentul, solicitând scutirea de la plata taxei de stat la depunerea apelului, trebuia să întreprindă toate măsurile necesare, în vederea prezentării dovezilor în susținerea cererii de scutire de la plata taxei de stat, după cum sugerează și jurisprudența CtEDO (cauza Van Harn vs Germania, hotărârea din 11 septembrie 2007), de a proteja drepturile sale de acces la instanță și de a îndeplini actele procedurale în termenii prevăzuți de lege, fapt, însă, ignorat de acesta, ce a generat admiterea parțială a cererii de scutire de la plata taxei de stat.

În conformitate cu prevederile art. 369 alin. (1) lit. a) al Codului de procedură civilă, instanța de apel restituie printr-o încheiere cererea, dacă apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1).

În conformitate cu prevederile art. 368 alin. (1) al Codului de procedură

civilă, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel, în termen de 10 zile de la repartizarea dosarului, dispune printr-o încheiere, fără înștiințarea participanților la proces, să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

La fel, Colegiul reține că actul judecătoresc de procedură implică cert obligația pozitivă a apelantului de a achita taxa de stat la depunerea cererii de apel, iar nerealizarea acestei sarcini procedurale denotă întrunirea în speță a temeiurilor legale pentru restituirea cererii de apel.

Pe cale de consecință, Colegiul apreciază recursul declarat de pe Panciuc Alexandru reprezentat de avocatul Morozov Sergiu, ca unul neîntemeiat și care necesită a fi respins, cu menținerea încheierilor din 19 august 2019 și din 29 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți.

Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 427 lit. a), 428 al Codului de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de către Panciuc Alexandru reprezentat de avocatul Morozov Sergiu.

Se mențin încheierile din 19 august 2019 și din 29 septembrie 2019 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de SRL "Pandalex", în procedura de faliment simplificat împotriva lui Panciuc Alexandru privind încasarea prejudiciului material.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței

Ala Cobăneanu

Judecători

Galina Statulat

Svetlana Filincova